



## Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ  
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΡΑΝΤΟΥ  
της 29ης Σεπτεμβρίου 2022<sup>1</sup>

**Υπόθεση C-394/21**

**Bursa Română de Mărfuri SA**  
κατά

**Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE)**  
παρισταμένης της  
**Federația Europeană a Comercianților de Energie**

[αίτηση του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου, Ρουμανία)  
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – Κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 – Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 – Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1222 – Εθνική ρύθμιση προβλέπουσα έναν και μόνον ορισθέντα διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας»

### Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε από το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία) στο πλαίσιο της διαφοράς μεταξύ του Bursa Română de Mărfuri SA (στο εξής: BRM) και της Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE) [Εθνικής Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, Ρουμανία (ANRE)] με αντικείμενο την άρνηση της αρχής αυτής να χορηγήσει άδεια στο BRM για την οργάνωση και τη διαχείριση των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας.

2. Τα προδικαστικά ερωτήματα που εξετάζονται στις παρούσες στοχευμένες προτάσεις αφορούν, αφενός, το ζήτημα κατά πόσον ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/943<sup>2</sup>, ερμηνευόμενος υπό το πρίσμα της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944<sup>3</sup>, απαγορεύει στα κράτη μέλη να χορηγούν μία και μόνον άδεια οργάνωσης και διαχείρισης των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και τα υποχρεώνει να θέσουν τέρμα σε νόμιμο μονοπώλιο που υφίσταται στον τομέα αυτόν, καθώς και, αφετέρου, το ζήτημα κατά πόσον οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού που θεσπίζονται στον ως άνω κανονισμό έχουν εφαρμογή στον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, λαμβανομένης επίσης υπόψη της έννοιας των «αγορών ηλεκτρικής ενέργειας», η οποία ορίζεται στον εν λόγω κανονισμό διά παραπομπής στην ως άνω οδηγία.

<sup>1</sup> Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

<sup>2</sup> Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ 2019, L 158, σ. 54).

<sup>3</sup> Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ 2019, L 158, σ. 125).

## Το νομικό πλαίσιο

### *Το δίκαιο της Ένωσης*

Ο κανονισμός 2019/943

3. Το άρθρο 1 του κανονισμού 2019/943, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι:

[...]

β) ο καθορισμός θεμελιωδών αρχών για εύρυθμες, ενοποιημένες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες να επιτρέπουν τη χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην αγορά για όλους τους παρόχους πηγών ενέργειας και τους πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας, να ενδυναμώνουν τη θέση των καταναλωτών, να εξασφαλίζουν την ανταγωνιστικότητα στην παγκόσμια αγορά καθώς και την απόκριση ζήτησης, την αποθήκευση ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, και να διευκολύνουν τη συγκέντρωση καταναεμημένης ζήτησης και προσφοράς, και να καθιστούν δυνατή την ενοποίηση της αγοράς και του τομέα και την αποζημίωση με βάση την αγορά, της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές·

γ) ο καθορισμός δίκαιων κανόνων για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας και, κατά συνέπεια, η ενίσχυση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων των εθνικών και περιφερειακών αγορών [...].

[...].».

4. Το άρθρο 2 του ως άνω κανονισμού περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

7) “διαχειριστής αγοράς”: οντότητα που παρέχει υπηρεσία με την οποία γίνεται η αντιστοίχιση των προσφορών για πώληση ηλεκτρικής ενέργειας με προσφορές για αγορά ηλεκτρικής ενέργειας·

8) “ορισθείς διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας” ή “NEMO” (nominated electricity market operator) [4]: διαχειριστής αγοράς που έχει οριστεί από την αρμόδια αρχή να εκτελεί καθήκοντα σχετικά με την ενιαία σύζευξη επόμενης ημέρας ή την ενιαία ενδοημερήσια σύζευξη·

[...]

<sup>4</sup> Η υποσημείωση αυτή δεν αφορά την απόδοση στην ελληνική.

25) “συμμετέχων στην αγορά”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αγοράζει, πωλεί ή παράγει ηλεκτρική ενέργεια, που ασχολείται με τη συγκέντρωση ή που είναι διαχειριστής υπηρεσιών απόκρισης ζήτησης ή αποθήκευσης ενέργειας, μεταξύ άλλων μέσω της υποβολής εντολών συναλλαγής, σε μία ή περισσότερες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αγορών ενέργειας εξισορρόπησης·

[...]

40) “αγορές ηλεκτρικής ενέργειας”: αγορές ηλεκτρικής ενέργειας όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 9) της [οδηγίας 2019/944]·

[...]».

5. Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αρχές που διέπουν τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη, οι ρυθμιστικές αρχές, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, οι διαχειριστές συστημάτων διανομής, οι διαχειριστές αγοράς και οι κατ' εξουσιοδότηση διαχειριστές διασφαλίζουν ότι οι αγορές ηλεκτρικής ενέργειας λειτουργούν σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

α) οι τιμές διαμορφώνονται με βάση τη ζήτηση και την προσφορά·

β) οι κανόνες της αγοράς ενθαρρύνουν την ελεύθερη διαμόρφωση των τιμών και αποφεύγουν ενέργειες που εμποδίζουν τη διαμόρφωση των τιμών με βάση τη ζήτηση και την προσφορά·

γ) οι κανόνες της αγοράς διευκολύνουν την ανάπτυξη πιο ευέλικτης παραγωγής, βιώσιμης παραγωγής με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές, και πιο ευέλικτης ζήτησης·

δ) παρέχεται στους πελάτες η δυνατότητα να επωφελούνται από τις ευκαιρίες στην αγορά και από την αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής πώλησης, καθώς και έχουν το δικαίωμα να ενεργούν ως συμμετέχοντες στην αγορά ενέργειας και στην ενεργειακή μετάβαση·

[...]

η) αίρονται σταδιακά τα εμπόδια στις διασυνοριακές ροές ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ ζωνών προσφοράς ή κρατών μελών και στις διασυνοριακές συναλλαγές στο πλαίσιο των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και των συναφών αγορών υπηρεσιών·

[...]

ιε) προκειμένου οι συμμετέχοντες στην αγορά να είναι προστατευμένοι από τους κινδύνους αστάθειας των τιμών με βάση τους όρους της αγοράς και να μετριάζεται η αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική απόδοση των επενδύσεων, τα μακροπρόθεσμα προϊόντα αντιστάθμισης των κινδύνων είναι εμπορεύσιμα σε χρηματιστήρια, με διαφανή τρόπο, και η διαπραγμάτευση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων προμήθειας πραγματοποιείται εξωχρηματιστηριακά, με την προϋπόθεση της συμμόρφωσης με τους κανόνες των συνθηκών της Ένωσης περί ανταγωνισμού·

[...]».

6. Το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τεχνικά όρια στην υποβολή προσφορών», προβλέπει στις παραγράφους 4 και 5 τα ακόλουθα:

«4. Οι ρυθμιστικές αρχές ή [...] οι [...] ορισθείσες αρμόδιες αρχές προσδιορίζουν τις πολιτικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται στην επικράτειά τους και θα μπορούσαν να συμβάλουν σε έμμεσο περιορισμό της διαμόρφωσης των τιμών χονδρεμπορικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού των προσφορών σχετικά με την ενεργοποίηση της ενέργειας εξισορρόπησης, των μηχανισμών ισχύος, μέτρων από τους διαχειριστές συστήματος μεταφοράς, μέτρων που αποσκοπούν στην αμφισβήτηση των αποτελεσμάτων της αγοράς ή στην αποτροπή της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ή ανεπαρκώς καθορισμένων ζωνών προσφοράς.

5. Όταν ρυθμιστική αρχή ή ορισθείσα αρμόδια αρχή έχει εντοπίσει πολιτική ή μέτρο που θα μπορούσε να χρησιμεύσει για να περιορίσει τη διαμόρφωση των τιμών χονδρεμπορικής αγοράς, λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη ή, εάν αυτή δεν είναι δυνατή, τον μετριασμό των επιπτώσεων αυτής της πολιτικής ή αυτού του μέτρου στη συμπεριφορά κατά την υποβολή προσφορών. [...]

#### *Η οδηγία 2019/944*

7. Το άρθρο 2 της οδηγίας 2019/944 περιέχει τον ακόλουθο ορισμό:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

9) “αγορές ηλεκτρικής ενέργειας”: αγορές για ηλεκτρική ενέργεια, περιλαμβανομένων των εξωχρηματιστηριακών αγορών και των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας, αγορές για συναλλαγές ενέργειας, δυναμικότητας, εξισορρόπησης και επικουρικών υπηρεσιών σε όλα τα χρονικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των προθεσμιακών αγορών, των αγορών επόμενης μέρας και ενδοημερήσιων αγορών

[...].

8. Σύμφωνα με το άρθρο της 72, η οδηγία 2019/944 κατήργησε και αντικατέστησε, από την 1η Ιανουαρίου 2021, την οδηγία 2009/72/EK<sup>5</sup>, οι δε περισσότερες διατάξεις της νέας αυτής οδηγίας εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρθρο της 73, από την εν λόγω ημερομηνία.

#### *Ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/1222*

9. Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1222<sup>6</sup>, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμός και ανάκληση ορισμού ΝΕΜΟ», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Κάθε κράτος μέλος που είναι ηλεκτρικά συνδεδεμένο με ζώνη προσφοράς σε άλλο κράτος μέλος διασφαλίζει [...] τον ορισμό ενός ή περισσότερων ΝΕΜΟ για την εκτέλεση της ενιαίας σύζευξης επόμενης ημέρας και/ή ενιαίας ενδοημερήσιας σύζευξης. [...]

<sup>5</sup> Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK (ΕΕ 2009, L 211, σ. 55).

<sup>6</sup> Κανονισμός της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2015, σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την κατανομή της δυναμικότητας και τη διαχείριση της συμφόρησης (ΕΕ 2015, L 197, σ. 24).

10. Το άρθρο 5 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμός NEMO στην περίπτωση εθνικού νόμιμου μονοπωλίου υπηρεσιών συναλλαγών», ορίζει τα εξής:

«1. Αν τη στιγμή έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού υφίσταται ήδη σε κράτος μέλος ή σε ζώνη προσφοράς κράτους μέλους εθνικό νόμιμο μονοπώλιο υπηρεσιών συναλλαγών επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως το οποίο αποκλείει τον ορισμό περισσότερων του ενός NEMO, το σχετικό κράτος μέλος οφείλει να ενημερώσει την Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, και δύναται να αρνηθεί τον ορισμό περισσότερων του ενός NEMO ανά ζώνη προσφοράς.

[...]

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, θεωρείται ότι υφίσταται εθνικό νόμιμο μονοπώλιο όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει ρητώς ότι εντός κράτους μέλους ή ζώνης προσφοράς κράτους [μέλους] δεν επιτρέπεται να διενεργούν υπηρεσίες συναλλαγών επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως [...] περισσότερες από μία οντότητα.

3. Δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο [...]. Βάσει της έκθεσης αυτής, και αν η Επιτροπή θεωρήσει ότι δεν δικαιολογείται η συνέχιση των εθνικών νομίμων μονοπωλίων [...], η Επιτροπή δύναται να εξετάσει τη λήψη κατάλληλων νομοθετικών ή άλλων μέτρων που θα αυξήσουν περαιτέρω τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και εντός αυτών. [...]

### ***Το ρουμανικό δίκαιο***

11. Ο *Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*<sup>7</sup> προβλέπει στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, τα ακόλουθα:

«Η αρμόδια αρχή χορηγεί άδειες για:

[...]

f) τη διαχείριση των κεντρικών αγορών – χορηγείται μία μόνον άδεια στον διαχειριστή της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και μία μόνον άδεια στον διαχειριστή της αγοράς εξισορρόπησης.»

### **Η διαφορά της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου**

12. Το BRM είναι εταιρία η οποία διαθέτει, βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας, γενική αρμοδιότητα για τη διαχείριση αγορών δημοσίου συμφέροντος.

<sup>7</sup> Νόμος 123/2012 σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, της 10ης Ιουλίου 2012 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 485, της 16ης Ιουλίου 2012), ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 123/2012).

13. Στις 20 Αυγούστου 2020 η εταιρία αυτή υπέβαλε στην ANRE αίτηση χορήγησης άδειας για την οργάνωση και τη διαχείριση των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας<sup>8</sup>.

14. Κατόπιν της απόρριψης της ως άνω αίτησης από την ANRE με την αιτιολογία ότι η μόνη διαθέσιμη άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, του νόμου 123/2012, είχε χορηγηθεί στην εταιρία OPCOM, το BRM άσκησε προσφυγή ενώπιον του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου), του αιτούντος δικαστηρίου, με αίτημα να υποχρεωθεί η ANRE να του χορηγήσει τη ζητηθείσα άδεια. Στη δίκη αυτή άσκησε παρέμβαση η Federația Europeană a Comercianților de Energie (Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εμπόρων Ενέργειας, Ρουμανία).

15. Κατ' ουσίαν, το BRM προέβαλε ότι ο κανονισμός 2019/943, σε συνδυασμό με την οδηγία 2019/944, υποχρεώνει την ANRE να αποφεύγει κάθε είδους μονοπώλιο στις κεντρικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η ANRE αντέτεινε ότι, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου 123/2012, είχε ήδη χορηγηθεί εγκύτως άδεια διαχείρισης των ως άνω αγορών στην εταιρία OPCOM δυνάμει του κανονισμού 2015/1222 και ότι οι διατάξεις του κανονισμού 2019/943 ουδόλως επιτάσσουν στα κράτη μέλη να ορίσουν περισσότερους από έναν υπευθύνους για την οργάνωση και διαχείριση των εν λόγω αγορών.

16. Σε αυτό το πλαίσιο, το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της [οδηγίας 2019/944], απαγορεύει ο [κανονισμός 2019/943], από την ημερομηνία έναρξέως ισχύος του, και ιδίως το άρθρο 1, στοιχείο β', και το άρθρο 3 αυτού, σε κράτος μέλος να συνεχίσει να χορηγεί μία και μόνον άδεια για την οργάνωση και τη διαχείριση των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας; Υποχρεούται το ρουμανικό κράτος, από την 1η Ιανουαρίου 2020, να θέσει τέρμα σε υφιστάμενο μονοπώλιο όσον αφορά τη διαχείριση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας;
- 2) Εμπίπτει ο διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όπως ένα χρηματιστήριο εμπορευμάτων, στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού που θεσπίζονται με τον κανονισμό 2019/943, ιδίως με το άρθρο 1, στοιχεία β' και γ', και το άρθρο 3; Ασκει επιρροή για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα το γεγονός ότι, για τον ορισμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, το άρθρο 2, σημείο 40, του κανονισμού 2019/943 παραπέμπει στον ορισμό των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας 2019/944;
- 3) Συνιστά η εκ μέρους κράτους μέλους χορήγηση μίας και μόνον άδειας για τη διαχείριση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας περιορισμό του ανταγωνισμού κατά τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το άρθρο 106, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ;»

<sup>8</sup> Κατά το ως άνω χρονικό σημείο, σύμφωνα με τον νόμο 123/2012, η εταιρία OPCOM ήταν ο μόνος ορισθείς διαχειριστής της αγοράς επόμενης ημέρας και της ενδοημερήσιας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και της αγοράς υπηρεσιών μακροπρόθεσμων συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας για τη ζώνη προσφοράς της Ρουμανίας. Βάσει των πληροφοριών που παρέσχε η Ρουμανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ρουμανική νομοθεσία κατήργησε από το 2022 το σύστημα χορήγησης μίας και μόνον άδειας, εντός δε του έτους αυτού το BRM έλαβε άδεια για τις υπηρεσίες μακροπρόθεσμων συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας.

17. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν το BRM, η Ρουμανική, η Ελληνική, η Ιταλική και η Κυπριακή Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το BRM, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εμπόρων Ενέργειας, η Ρουμανική και η Ελληνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή ανέπτυξαν επίσης προφορικώς τις παρατηρήσεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Ιουνίου 2022.

## **Ανάλυση**

18. Όπως υπέδειξε το Δικαστήριο, οι παρούσες προτάσεις θα επικεντρωθούν στην ανάλυση του πρώτου και του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος.

### ***Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος***

19. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της οδηγίας 2019/944, ο κανονισμός 2019/943, ιδίως δε το άρθρο του 1, στοιχείο β', και το άρθρο του 3, έχει την έννοια ότι απαγορεύει στα κράτη μέλη, από την έναρξη ισχύος του, να χορηγούν μία και μόνον άδεια οργάνωσης και διαχείρισης των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και ότι τα υποχρεώνει να θέσουν τέρμα σε νόμιμο μονοπώλιο που υφίσταται στον τομέα αυτόν.

20. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι στη Ρουμανία το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, του νόμου 123/2012 προβλέπει ότι μπορεί να χορηγηθεί μία και μόνον άδεια διαχειριστή της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η δε άδεια αυτή χορηγήθηκε από την ANRE στην εταιρία OPCOM. Η δραστηριότητα για την οποία χορηγήθηκε η ως άνω άδεια συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη διαχείριση της κεντρικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία αφορά, κατ' ουσίαν, τη διαχείριση δύο κατηγοριών συναλλαγών μεταξύ πωλητών και αγοραστών ηλεκτρικής ενέργειας: αφενός, των βραχυπρόθεσμων συναλλαγών, ήτοι των συμβάσεων που προβλέπουν την παράδοση ηλεκτρικής ενέργειας την ίδια ή την επόμενη ημέρα, και, αφετέρου, των μακροπρόθεσμων συναλλαγών, ήτοι των συμβάσεων που προβλέπουν την παράδοση ηλεκτρικής ενέργειας εντός μεγαλύτερης προθεσμίας.

21. Πρώτον, επισημαίνω ότι ο κανονισμός 2019/943 και η οδηγία 2019/944<sup>9</sup>, που θεσπίζουν τις γενικές αρχές για τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, δεν προβλέπουν ειδικούς κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες συναλλαγών μεταξύ πωλητών και αγοραστών στις αγορές αυτές.

22. Ειδικότερα, αφενός, το άρθρο 1, στοιχεία β' και γ', και το άρθρο 3 του ως άνω κανονισμού, τα οποία επικαλείται το BRM με το σκεπτικό ότι επιτάσσουν στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να ενθαρρύνουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των διαχειριστών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, δεν αποκλείουν, αφ' εαυτών, την ύπαρξη μονοπωλίου οργάνωσης και διαχείρισης των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας. Αφετέρου, τέτοιο αποτέλεσμα δεν παράγει ούτε το άρθρο 10, παράγραφοι 4 και 5, του κανονισμού, το οποίο επίσης επικαλείται το BRM με το σκεπτικό ότι οι διατάξεις αυτές καλούν τις αρμόδιες αρχές να εντοπίζουν τις πολιτικές και τα μέτρα που θα μπορούσαν να συμβάλουν σε έμμεσο περιορισμό της διαμόρφωσης των τιμών χονδρεμπορικής

<sup>9</sup> Σημειώνω, παρεμπιπτόντως, ότι, καίτοι η οδηγία 2019/944 δεν τυγχάνει εφαρμογής *ratione temporis* στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, μπορεί ωστόσο να αποτελέσει σημείο αναφοράς για την ερμηνεία του κανονισμού 2019/943.

αγοράς και, όταν έχουν εντοπίσει μια τέτοια πολιτική ή ένα τέτοιο μέτρο, να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη ή τον μετριασμό των επιπτώσεων της εν λόγω πολιτικής ή του εν λόγω μέτρου.

23. Δεύτερον, υπενθυμίζω ότι ο κανονισμός 2015/1222 θεσπίζει κανόνες σχετικά με τον ορισμό των διαχειριστών της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (των ΝΕΜΟ) προκειμένου να διασφαλιστεί η ενιαία σύζευξη επόμενης ημέρας ή η ενιαία ενδοημερήσια σύζευξη.

24. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ως άνω κανονισμού, κάθε υποψήφιος που πληροί τα κριτήρια που καθορίζονται στον κανονισμό αυτόν μπορεί να ορισθεί ως ΝΕΜΟ, άρνηση δε του ορισμού αυτού είναι δυνατή μόνον όταν δεν πληρούνται τα κριτήρια ορισμού ή στην περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

25. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού προβλέπει εξαίρεση η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη να διατηρήσουν το εθνικό νόμιμο μονοπώλιο υπηρεσιών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως. Η εξαίρεση αυτή ισχύει μόνο για τις υπηρεσίες επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως και πρέπει, όπως κάθε εξαίρεση, να ερμηνεύεται συσταλτικώς<sup>10</sup>. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να επεκταθεί σε άλλες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, όπως είναι η αγορά υπηρεσιών μακροπρόθεσμων συναλλαγών.

26. Εν κατακλείδι, μολονότι η διατήρηση νόμιμου μονοπωλίου για τις υπηρεσίες συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως μπορεί να δικαιολογείται κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2015/1222, δεν προβλέπονται αντίστοιχοι κανόνες από τη νομοθεσία της Ένωσης περί της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, και ιδίως από τον κανονισμό 2019/943 και την οδηγία 2019/944, όσον αφορά τη διατήρηση νόμιμου μονοπωλίου για τις υπηρεσίες μακροπρόθεσμων συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας<sup>11</sup>.

27. Τούτου δοθέντος, καθόσον από την ερμηνεία της νομοθεσίας της Ένωσης περί των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας δεν συνάγεται κάποιο συμπέρασμα ως προς τη νομιμότητα θεσμοθετημένου μονοπωλίου για τις υπηρεσίες μακροπρόθεσμων συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας, τίθεται το ζήτημα αν ένα τέτοιο μονοπώλιο συνιστά περιορισμό της ελευθερίας εγκατάστασης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 ΣΛΕΕ ή, κατά περίπτωση, της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που κατοχυρώνεται στο άρθρο 56 ΣΛΕΕ<sup>12</sup> και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν αυτό δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος και είναι αναλογικό.

28. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ως περιορισμός της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών πρέπει να θεωρείται κάθε μέτρο το οποίο απαγορεύει, παρακωλύει ή καθιστά λιγότερο ελκυστική την άσκηση των ως άνω ελευθεριών<sup>13</sup>.

<sup>10</sup> Ειδικότερα, ακόμη και για τις υπηρεσίες συναλλαγών επόμενης ημέρας και ενδοημερησίων συναλλαγών, η εφαρμογή του συστήματος του νόμιμου μονοπωλίου, που επιτρέπεται από την ως άνω διάταξη, συνιστά εξαίρεση από το σύστημα ανταγωνισμού που προβλέπεται από τη σχετική νομοθεσία.

<sup>11</sup> Εξάλλου, ούτε με τον κανονισμό 2019/943 ούτε με την οδηγία 2019/944 ή τον κανονισμό 2015/1222 επιχειρείται πλήρης εναρμόνιση. Ο τελευταίος αυτός κανονισμός, ειδικότερα, απλώς καθορίζει «ελάχιστους εναρμονισμένους κανόνες» (βλ., ιδίως, αιτιολογική του σκέψη 3) και αφορά, άλλωστε, μόνον την ενιαία σύζευξη επόμενης ημέρας και την ενιαία ενδοημερήσια σύζευξη.

<sup>12</sup> Βλ. απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας (C-179/14, EU:C:2016:108, σκέψη 164 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

<sup>13</sup> Πρβλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 21ης Ιουλίου 2011, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (C-518/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:501, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).



29. Δεδομένου ότι, βάσει του εθνικού δικαίου, οι επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών αδυνατούν να παράσχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης για συναλλαγές ενέργειας στην αγορά μακροπρόθεσμων συναλλαγών της Ρουμανίας, είτε μέσω εγκατάστασης στο εν λόγω κράτος μέλος είτε σε διασυνοριακή βάση, καθόσον δεν μπορούν να λάβουν άδεια προς τον σκοπό αυτόν, μια τέτοια ρύθμιση, η οποία υπάγει την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας σε καθεστώς αποκλειστικότητας, μπορεί να θεωρηθεί ως περιορισμός της ελευθερίας εγκατάστασης ή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

30. Ως εκ τούτου, το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, του νόμου 123/2012 μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάδει με το άρθρο 49 ΣΛΕΕ ή το άρθρο 56 ΣΛΕΕ μόνον εφόσον προκύπτει ότι δικαιολογείται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος και είναι αναλογικό προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

31. Ωστόσο, εφόσον το αιτούν δικαστήριο δεν έθεσε το ζήτημα αυτό, δεν παρέσχε σχετικώς πληροφορίες ως προς τον θεμιτό λόγο που θα μπορούσε ενδεχομένως να δικαιολογήσει τον περιορισμό των προαναφερθεισών ελευθεριών<sup>14</sup>. Υπό τις συνθήκες αυτές, εκτιμώ ότι το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να αποφανθεί επί ενός τέτοιου ζητήματος και ακόμη λιγότερο επί του εξ αυτού απορρέοντος ζητήματος που αφορά τον αναγκαίο και αναλογικό χαρακτήρα του ως άνω περιορισμού της ελευθερίας εγκατάστασης ή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

32. Προτείνω, επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της οδηγίας 2019/944, ο κανονισμός 2019/943, ιδίως δε το άρθρο του 1, στοιχείο β', και το άρθρο του 3, έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει να χορηγηθεί μία μόνον άδεια για τις υπηρεσίες συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2015/1222. Επιπλέον, η νομοθεσία αυτή έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει τη διατήρηση νόμιμου μονοπωλίου για τις υπηρεσίες μακροπρόθεσμων συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας, η νομιμότητα του οποίου θα πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, των αρχών της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που κατοχυρώνονται στα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ.

### ***Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος***

33. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός 2019/943, ιδίως δε το άρθρο του 1, στοιχεία β' και γ', και το άρθρο του 3, έχει την έννοια ότι οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού έχουν εφαρμογή στον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Επί του ζητήματος αυτού, το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται επίσης αν ασκεί συναφώς επιρροή το γεγονός ότι η έννοια «αγορές ηλεκτρικής ενέργειας» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, σημείο 40, του ως άνω κανονισμού ορίζεται διά παραπομπής στον ορισμό της ίδιας έννοιας στο άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας 2019/944.

34. Υπό το πρίσμα των πλειόνων ορισμών και των διασταυρούμενων παραπομπών, ιδίως στον κανονισμό 2019/943 και την οδηγία 2019/944, φρονώ ότι οι διαχειριστές αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όπως η εταιρία OPCOM, καταλαμβάνονται από τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

<sup>14</sup> Συναφώς, επισημαίνω απλώς ότι, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, οι θεμιτοί λόγοι που προβάλλει η ANRE, ήτοι το περιορισμένο μέγεθος της ρουμανικής αγοράς και η ύπαρξη ενός μόνο διαχειριστή της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στα άλλα κράτη μέλη (το οποίο, άλλωστε, δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα), δεν είναι, εκ πρώτης όψεως, ικανοί να δικαιολογήσουν τέτοιους περιορισμούς.

35. Συγκεκριμένα, ο ορισθείς διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή NEMO εμπίπτει είτε στον ορισμό του «διαχειριστή αγοράς», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 7, του κανονισμού 2019/943, ο οποίος καταλαμβάνει «οντότητα που παρέχει υπηρεσία με την οποία γίνεται η αντιστοίχιση των προσφορών για πώληση ηλεκτρικής ενέργειας με προσφορές για αγορά ηλεκτρικής ενέργειας»<sup>15</sup>, είτε στον, ευρύτερο, ορισμό του «συμμετέχοντος στην αγορά» κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 25, του κανονισμού αυτού, ο οποίος καταλαμβάνει «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αγοράζει, πωλεί ή παράγει ηλεκτρική ενέργεια, που ασχολείται με τη συγκέντρωση ή που είναι διαχειριστής υπηρεσιών απόκρισης ζήτησης ή αποθήκευσης ενέργειας, μεταξύ άλλων μέσω της υποβολής εντολών συναλλαγής, σε μία ή περισσότερες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αγορών ενέργειας εξισορρόπησης»<sup>16</sup>.

36. Προτείνω, επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 2019/943, ιδίως δε το άρθρο του 1, στοιχεία β' και γ', και το άρθρο του 3, έχει την έννοια ότι οι καθιερούμενες σε αυτόν αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού έχουν εφαρμογή στον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

## Πρόταση

37. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία) ως εξής:

1) Λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ, ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως δε το άρθρο του 1, στοιχείο β', και το άρθρο του 3,

έχει την έννοια ότι:

- δεν αποκλείει εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει να χορηγηθεί μία μόνον άδεια για τις υπηρεσίες συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1222 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2015, σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την κατανομή της δυναμικότητας και τη διαχείριση της συμφόρησης·
- δεν αποκλείει τη διατήρηση νόμιμου μονοπωλίου για τις υπηρεσίες μακροπρόθεσμων συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας, η νομιμότητα του οποίου θα πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, των αρχών της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που κατοχυρώνονται στα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ.

<sup>15</sup> Βλ. επίσης, άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/1222, κατά το οποίο «[ο]ι NEMO ενεργούν ως διαχειριστές της αγοράς σε εθνικές ή περιφερειακές αγορές για την παροχή, σε συνεργασία με τους [διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ)], ενιαίας σύζευξης επόμενης ημέρας και ενιαίας ενδοημερησίας σύζευξης» (η υπογράμμιση δική μου).

<sup>16</sup> Επιπλέον, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, οι διαχειριστές αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας εμπίπτουν επίσης στον ορισμό της «επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 57, της οδηγίας 2019/944 –το οποίο δεν έχει εφαρμογή *ratione temporis* στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης και στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 2, σημείο 40, του κανονισμού 2019/943–, ορισμό ο οποίος καταλαμβάνει «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες: παραγωγή, μεταφορά, διανομή, σωρευτική εκπροσώπηση, απόκριση ζήτησης, αποθήκευση ενέργειας, προμήθεια ή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, και είναι υπεύθυνο για τα εμπορικά και τεχνικά καθήκοντα ή/και τα καθήκοντα συντήρησης τα σχετικά με τις δραστηριότητες αυτές· στον ορισμό αυτό δεν περιλαμβάνονται οι τελικοί πελάτες».

2) Ο κανονισμός 2019/943, ιδίως δε το άρθρο του 1, στοιχεία β' και γ', και το άρθρο του 3, έχει την έννοια ότι:

οι καθιερούμενες σε αυτόν αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού έχουν εφαρμογή στον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.